

L'autor, d'altra banda, no nega la responsabilitat que inevitablement tenen els periodistes en la seva tasca diària com a creadors del present immediat. Però tampoc no oblida assenyalar el fet innegable que són els destinataris dels mitjans els qui finalment donaran vida a aquest present continu, provocant nous fets i noves situacions que seran els que, ens agradi o no, conformaran els canvis socials del futur.

Finalment, Llorenç Gomis torna a insistir en una idea que ja va enunciar en el «Projecte Docent», amb el qual va guanyar la càtedra de Periodisme, amb què va contribuir a desencallar un concepte capital de la periodística: que l'actualitat no és efímera; que els fets periodístics triguen a morir més del que creiem. L'actualitat periodística, entesa com l'aparició en els mitjans d'aquells fets seleccionats que creen «resultats», propicien «aparicions», expliquen «desplaçaments» i informen de «explosions» —segons la classificació del mateix autor de les circumstàncies que afavoreixen el valor periodístic de la informació—, té una durada en el temps superior a les vint-i-quatre hores d'un dia, i això permet que aquesta actualitat es renovi constantment i es presenti com la realitat social que tots compartim.

Això és, bàsicament, el que Llorenç Gomis exposa en el darrer capítol del llibre, on insisteix que tot aquest sistema integral de comunicació crea, en definitiva, un cercle infinit en què l'home, el ciutadà, l'individu és per sempre més «l'autor dels seus dies», malgrat que només pot ser-ho gràcies a la seva relació activa i constant amb els mitjans de comunicació.

Montse Quesada

Culla, Joan B. i Duarte, Àngel: *La premsa republicana*. Col·lecció Vaixells de Paper. Col·legi de Periodistes-Diputació de Barcelona. Barcelona, 1990.

La publicació d'un llibre sobre la premsa republicana podria semblar un fet anecdòtic a

segons quins països, fins i tot en aquest, on el republicanisme ha deixat de comptar com a opció doctrinal i política des de fa més de mig segle. Però el republicanisme havia estat durant gairebé un segle sencer, abans, el camp comú de coincidència de tots els projectes democràtics i avançats.

El llibre que amb aquest títol genèric —*La premsa republicana*— acaben de publicar Joan B. Culla i Àngel Duarte fa l'inventari i l'explicació d'una premsa política que és més que una premsa de partit. És la premsa plural de la majoria dels esforços de democratització política del país d'ençà dels primers fulls republicans del 1841.

Els seguidors d'Abdó Terradas eren rebutjats pel liberalisme censitari dominant a mitjan del XIX no tan sols per antimonàrquics sinó també per demòcrates, tal com fou conegut també el primer partit republicà. En la ideologia i el programa d'aquest, s'hi trobaven tots els elements doctrinals que permeteren després el desenvolupament dels diversos republicanismes —federal, possibilista, radical, nacionalista, etc.— que protagonitzaren la vida política espanyola fins al 1939.

El llibre de Culla i Duarte fa l'inventari de tots els diaris, periòdics i revistes editats a Catalunya, en català i en castellà, a Barcelona i a moltes poblacions més, identificats com a republicans. Aquest inventari no seria suficient per explicar la història de la premsa catalana, però n'és probablement un dels capítols més significatius i insubstituïbles.

Els professors Joan B. Culla i Àngel Duarte —especialistes reconeguts en el moviment republicà a Catalunya— han trencat un mal costum i un prejudici comú a la majoria d'historiadors de contemporània: el mal costum de tenir la premsa com un mer instrument de documentació, només com a font, i el prejudici de no atorgar als periòdics i revistes un interès intrínsec com a objectes d'estudi.

Els autors no s'han limitat a fer l'inventari de les publicacions —que hauria estat més complet amb una quantificació i un tractament estadístic—, sinó que han fet, amb encert, d'historiadors de la premsa.

En el text introductori, s'ofereix una certa anàlisi de les dades de què han pogut disposar sobre els períodes, els periòdics, els periodistes, els polítics, els recursos i les tècniques. La seva lectura fa evident la manca de suports historiogràfics amb què han hagut de treballar.

La creixent atenció investigadora cap a la història de la premsa no deixa de produir

un cert efecte paradoxal. Cada llibre nou que surt posa més en evidència les mancances existents i la profunditat dels camps inexplorats. La incorporació dels temes històrics al catàleg de títols de «Vaixells de Paper» no fa sinó reforçar l'interès d'aquesta col·lecció de llibres editada pel Col·legi de Periodistes de Catalunya i la Diputació de Barcelona.

Jaume Guillaumet